

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Nc/2/2023
Identifikačné číslo spisu:	5122206652
Dátum vydania rozhodnutia:	25.05.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Rumana
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:5122206652.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky - manželky (matky) Ing. B. Y., narodenej XX. H. XXXX, B., ul. E. č. XXXX/XXC, adresa na doručovanie: B., ul. O. č. XXXX/XX, zastúpenej advokátskou kanceláriou AKSK, s. r. o., Banská Bystrica, Námestie SNP č. 15, IČO: 36 859 711, a manžela (otca) Ing. E. Y. J., B., E. č. XXXX/XXC, v zastúpení Advokátska kancelária JUDr. Ing. Martin Chlapík s. r. o., Žilina, Sládkovičova č. 13, IČO: 47 232 072, o rozvod manželstva a úpravu pomerov manželov k ich maloletým deťom Z. Y., narodenej XX. R. XXXX, a H. Y., narodeného XX. S. XXXX, zastúpených Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Žilina, Žilina, Hurbanova 16, vedenej na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 15P/294/2016, o vylúčení sudkyň Krajského súdu v Žiline z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 8CoP/47/2022, takto

rozhodol:

Sudkyne Krajského súdu v Žiline, JUDr. Táňa Rapčanová, Mgr. Katarína Beniačová, a Mgr. Zuzana Hartelová nie sú vylúčené z prejednávania a rozhodovania vecí v konaní vedenom na Krajskom súde v Žiline pod sp. zn. 8CoP/47/2022.

Odôvodnenie

1. V konaní vedenom na Krajskom súde v Žiline (ďalej aj „krajský súd“) pod sp. zn. 8CoP/47/2022 manžel a otec detí (ďalej len „otec“) podaním zo 16. mája 2023 vzniesol námietku zaujatosti voči sudkyňam senátu Krajského súdu v Žiline vo veci sp. zn. 8CoP/47/2022, a ďalším sudcom Krajského súdu v Žiline. Dôvodom vylúčenia je podľa otca skutočnosť, že po nahliadnutí do súdneho spisu dňa 10. mája 2023 zistil, že sudkyňa Mgr. Silvia Tisová, ktorá rozhodovala vo veci ako sudkyňa na Okresnom súde Žilina, je už sudkyňou krajského súdu. Táto skutočnosť podľa otca vyvoláva dôvodnú obavu o nestrannosť krajského súdu z objektívnej stránky, nakoľko sudkyňa Mgr. Silvia Tisová prichádza do každodenného styku s ostatnými sudcami, a popri služobných a dobrých kolegiálnych vzťahoch nemožno vylúčiť nadviazanie blízkych vzťahov. Z uvedených dôvodov je podľa otca možné predpokladať objektívnu zaujatosť nie len sudkyň senátu 8Co, ale aj na ďalších sudcov krajského súdu.

2. Namietané sudkyne krajského súdu, JUDr. Táňa Rapčanová, Mgr. Katarína Beniačová, a Mgr.

Zuzana Hartelová, ktorým bola podľa rozvrhu práce vec pridelená, sa k obsahu vznesenej námietky vyjadrili, a zhodne uviedli, že sa vo veci necítia byť zaujaté, a k prejednávanej veci, účastníkom konania ani ich zástupcom nemajú žiaden vzťah. K sudkyňi Mgr. Silvii Tisovej uviedli, že k nej nemajú bližší vzťah len kolegiálny, ktorý vzniká bežne na pracovisku.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) posudzoval opodstatnenosť vznesenej námietky zaujatosti z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci.

4. Podľa § 49 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti.

5. Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednávaniu sporu, k nezaujatému prístupu k stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní; zámerom je tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá aj právna úprava skutočností, ktoré sú z hľadiska vylúčenia sudcu považované za právne relevantné. Týmto skutočnosťami sú právne významné vzťahy sudcu, a to jeho vzťah: a) k sporu, v rámci ktorého vzťahu by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia sporu alebo konania, b) k stranám sporu, ktorý by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom pomere k nim, c) k zástupcom strán sporu, ktorý by bol založený na pomere vykazujúcim znaky vzťahu uvedeného pod b), alebo d) k osobám zúčastneným na konaní. Relevantný je iba taký vzťah, ktorý by pri všetkej možnej snahe sudcu o správnosť konania a rozhodovania ovplyvnil jeho objektívny pohľad na spor a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

6. Podľa § 55 CSP ak strana namieta zaujatosť aj ďalších sudcov toho istého súdu, k námietke zaujatosti sa vyjadria títo sudcovia, iba ak o to požiada nadriadený súd rozhodujúci o námietke zaujatosti. Nadriadený súd rozhoduje o vylúčení ďalších sudcov iba v tom prípade, ak zároveň rozhodne o vylúčení toho sudcu, ktorý má vec prejsť a rozhodnúť.

7. Vzhľadom na to, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 49 až § 58 CSP predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky), možno sudcu vylúčiť z prejednávania a rozhodovania sporu skutočne iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezaujato a spravodlivo. V zásade platí, že v určitej právnej veci by mal rozhodovať nezávislý a nestranný sudca vecne a miestne príslušného súdu, určený rozvrhom práce príslušného súdu a tento tzv. zákonný sudca by sa už v ďalšom priebehu konania nemal meniť. Výnimku z ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu predstavuje inštitút vylúčenia sudcu z rozhodovania, ktorý zákonom predpokladaným postupom a zo zákonom predpokladaných dôvodov pripúšťa, aby zákonný sudca bol vylúčený z ďalšieho rozhodovania. Zámer, ktorý tu umožňuje prelomiť ústavnú zásadu nezmeniteľnosti zákonného sudcu, spočíva v zmarení hroziaceho rizika, že by v spore mohol rozhodovať zaujatý a nie nestranný sudca. Pri posudzovaní týchto dôvodov v konkrétnej situácii je nutné prihliadať aj na rozsiahlu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a Ústavného súdu Slovenskej republiky a na závery, ku ktorým dospela doterajšia súdno-aplikačná prax najvyššieho súdu. ESLP pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru.

8. Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k stranám sporu, prípadne k ich zástupcom. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti dovtedy, kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti. Rozhodujúci nie je subjektívny aspekt, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vznikať pochybnosti o nestrannosti sudcu. Uplatňuje sa tu tzv. teória zdania nezaujatosti, a teda nestačí, že sudca je subjektívne

neustranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť. Objektívny aspekt neustrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávaniu sporu, stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je, či obava strany sporu je objektívne oprávnená. Relevantnou je len taká obava z nedostatku neustrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu neustrannosť nemožno ale chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na neustrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje z rozhodovania veci.

9. Je dôležité zohľadniť, že spoločenské vzťahy v najširšom slova zmysle sú vzťahmi vzájomného pôsobenia, kontaktu a interakcie medzi členmi spoločnosti; preto závažnosť, ktorá by založila pochybnosť o nezaujatosti zákonného sudcu, môže aj pri zohľadnení tzv. teórie zdania uplatňovanej v judikatúre ESĽP nastať iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k sporu, stranám, ich zástupcom či osobám zúčastneným na konaní, dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať nezávisle a nestranné (I. ÚS 332/08). Nezávislosť je najdôležitejšia vec justície. Nezávislosť súdnej moci je prejavom jej funkčnosti. Nezávislosť súdnej moci je pojem s dvojítmym významom, a to jednak nezávislosť súdov (inštitucionálna nezávislosť), jednak nezávislosť sudcov (individuálna nezávislosť). Nezávislosť sudcu treba vidieť ako jeho nezávislosť od zložiek politického systému, rovnako ale aj ako nezávislosť v rámci samotnej súdnej moci, konkrétneho súdu, na ktorom sudca pôsobí, nezávislosť vo vzťahu k vedeniu a kolektívu súdu.

10. V danom prípade otec odôvodnil svoju námietku zaujatosti smerujúcu voči zákonným sudkyňiam krajského súdu z dôvodu, že sa zákonná sudkyňa, ktorá rozhodovala spor na Okresnom súde Žilina stala sudkyňou krajského súdu, a podľa otca tým vznikla dôvodná obava o neustrannosti sudkýň, ako aj ďalších sudcov krajského súdu. Vychádzajúc z uvedených zásad najvyšší súd dospel k záveru, že dôvodom námietky zaujatosti uplatnenej otcom voči sudkyňiam senátu 8Co Krajského súdu v Žiline nemožno prisvedčiť. Subjektívny názor otca o zaujatosti sudkýň, založený výhradne na tom, že sa sudkyňa, ktorá rozhodovala spor na okresnom súde stala sudkyňou krajského súdu, nemôže bez uvedenia ďalších relevantných skutočností zakladať dôvod pre legitímne obavy z nestranného a nezaujatého rozhodovania sudkýň krajského súdu. Obava (pocit) z nestrannosti nestačí na založenie dôvodných pochybností o nedostatku nezaujatosti vzhľadom na právne (ústavné i zákonné) garancie nezávislosti sudcov a zákonné povinnosti sudcov konať vo veci bez predsudkov, nezávisle a nestranné.

11. Pokiaľ ide o subjektívne aspekty neustrannosti namietaných sudkýň, tak sa sudkyne necítia byť zaujaté, pretože podľa ich tvrdenia tu neexistuje žiaden vzťah k prejednávanej veci, účastníkom konania ani ich zástupcom. Vyjadrenia namietaných sudkýň neindikujú v tejto rovine odôvodnené pochybnosti, nepotvrdzujú tvrdenia otca a tieto eliminujú vysvetlením, že k sudkyňi Mgr. Silvii Tisovej nemajú žiadny bližší vzťah, ale len kolegiálny, ktorý je na pracovisku bežným.

12. Najvyšší súd v súlade s vyššie uvedeným dospel k záveru, že v prípade namietaných sudkýň nemožno mať objektívne pochybnosti o ich nezaujatosti, ktoré by boli relevantné v zmysle § 49 ods. 1 CSP. Z tohto dôvodu rozhodol tak, že sudkyne Krajského súdu v Žiline, JUDr. Táňa Rapčanová, Mgr. Katarína Beniačová, a Mgr. Zuzana Hartelová, nie sú vylúčené z prejednávania a rozhodovania sporu vedeného na Krajskom súde v Žiline pod sp. zn. 8CoP/47/2022. Podanej námietke zaujatosti preto nevyhovel.

13. Vzhľadom na nevyhovenie námietky zaujatosti voči sudkyňiam Krajského súdu v Žiline, najvyšší súd v zmysle ustanovenia § 55 CSP o vylúčení ďalších sudcov Krajského súdu v Žiline nerozhodoval.

14. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.